

Abstract. At the end of the 19th century in Vinnitsa's province, there were only 14 veterinarians, two provincial doctors: senior and junior, and 12 county. Apart from them in the veterinary case were engaged 270 horse-drawn, which belong to artisans. In 1894, the number of veterinarians decreased to 10, while the position of veterinary assistants in the number of 16 people appears. A small number of veterinary staff could not complete a full veterinary service of the population and veterinary and sanitary supervision in the province. Although, one of the priorities of the veterinary doctors of the province was the improvement of veterinary and sanitary supervision, in connection with which was banned domestic slaughter of cattle and organized in county centers and cities a centralized slaughter.

On November 18, 1913, the first provincial veterinary meeting was held in the city of Vinnitsa, which included the provincial veterinary inspector and bacteriologist of the provincial region, which solved the issue of the activity of county veterinary organizations and the development of a county veterinary case in the province.

In 1934, the Vinnitsa's regional committee issued a number of resolutions on the organization of the veterinary affair of Vinnitsa, which regulated the comprehensive development of veterinary medicine in the region.

Keywords: Vinnitsa region, veterinary medicine, veterinary doctor, veterinary and sanitary activity

УДК 636.7.09:616-001

ПОШИРЕННЯ ПАТОЛОГІЙ ОРГАНУ ЗОРУ У СОБАК В МІСТІ КИЄВІ

В. В. ТКАЧЕНКО, кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри хірургії і патофізіології ім. акад. І.О. Поваженка

Д. В. ТАРНАВСЬКИЙ, асистент кафедри хірургії і патофізіології ім. акад. І.О. Поваженка

А.С. ШАЙКО, магістр*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: targal@ukr.net; tkachdok@ukr.net

Анотація. Протягом тривалого часу більшість офтальмологічних досліджень і статей присвячувалося терапії та хірургії тяжких захворювань органа зору. Однак, більше 50 % тварин з офтальмологічною симптоматикою приводять на прийом до ветеринарного лікаря загальної профілю не з тяжкою офтальмопатологією, а зі скаргами на періодичне або постійне почервоніння чи подразнення ока, наявність незначних

---

* Науковий керівник – кандидат ветеринарних наук, доцент Ткаченко В.В.

© В. В. ТКАЧЕНКО, Д. В. ТАРНАВСЬКИЙ, А.С. ШАЙКО, 2018

слизових виділень, утворення кірочок на повіках, сльозотечу. Подібна стерта клінічна картина нерідко є початковим етапом різних запальних захворювань ока.

Ключові слова: собака, кон'юнктивіт, катаракта, глаукома, патологія

Актуальність. Хвороби очей у собак зустрічаються часто і нерідко можуть ускладнюватися такими тяжкими ураженнями органа зору, як глаукома, катаракта, ретиніт, запалення зорового нерва, що здатні призвести до втрати зору.

Хвороби очей у собак є однією з найбільш поширених патологічних процесів у цього виду тварин [1–3]. Частина з них вважається недостатньо вивченою [4, 5].

Мета дослідження – з'ясувати поширення хвороб очей у собак в умовах м. Києва; представити загальну характеристику найбільш поширених уражень.

Матеріали та методи дослідження. В дослідження залучено матеріали амбулаторних прийомів двох ветеринарних клінік м. Києва. Із 1138 обстежених собак ураження очей діагностовано у 188 (16,53 %). У вивченні хвороб очей застосовували клінічний огляд, пальпацію, бокове фокусне освітлення, кератоскопію, Пуркінє–Сансонівське зображення, офтальмоскопію.

Цифровий матеріал обробляли методом варіаційної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Поширення різних нозологічних форм офтальмології у собак представлено в таблиці 1.

1. Поширення хвороб очей у собак в умовах міста Києва

Захворювання	Кількість	Відсоток	
		Відносно усіх хворих собак	Відносно собак з офтальмопатологією
Блефарити	17	0,07	4,56
Блефаро-кон'юнктивіти	19	0,08	5,09
Кон'юнктивіти	53	2,35	14,2
Кон'юнктивокератити	42	1,9	11,26
Кератити	28	2,6	15,55
Катаракта	22	0,1	5,9
Глаукома	7	1,2	7,24
Всього досліджено	188	16,53	

Як видно з даної таблиці, найбільш часто у собак реєструються патологічні процеси передніх частин ока, розташованих більш поверхнево, а саме – блефарити, кон'юнктивіти, кон'юнктивокератити.

Ураження внутрішніх середовищ очного яблука зустрічаються рідше, в основному це запалення судинної оболонки очного яблука – *Tractus uveus* (увеїти), сітчастої оболонки (ретиніти), помутніння кришталика (катаракта) та надмірне підвищення внутрішньоочного тиску (глаукома).

Патологічні процеси першого типу виявлено в 2,07 випадку, що становить 9,17 % усіх хворих собак та 55,5 % тварин, у яких зареєстровано очні хвороби. Патологічні процеси другого типу виявлено у 166 тварин, що становить 7,35 % від числа всіх хворих собак і 44,5 % від числа собак з офтальмопатологією.

Серед очних хвороб у собак дислокація повік проявлялася в основному в їх завороті (ентропіон), за якого війковий пальпебральний край завертався всередину і віями травмував кон'юнктиву і рогівку, що проявлялося блефароспазмом, почервонінням ока, слъзотечею.

Запалення повік (блефарит) діагностувалося в основному в лусочковій формі, було зумовлено переважно демодекозом (*Demodex canis*). Захворювання супроводжувалося свербежем, собаки терлися головою об оточуючі предмети, подразнювали повіки лапами, що призводило до ускладнення блефариту кон'юнктивітом, а іноді і кератитом.

Блефарокон'юнктивіт діагностували на підставі симптомів виразкового блефариту, з явищами халазіону і переходом запалення на сполучну оболонку ока, в основному в ділянці повік.

Кон'юнктивіти нерідко мали перебіг у формі катарального запалення і супроводжувалися світлобоязню, слъзотечею, виділенням серозного або серозно-катарального ексудату. Специфічними формами кон'юнктивітів у собак є фолікулярний (вузликуватий) кон'юнктивіт, який супроводжується гіперплазією лімфоїдних вузликів у сосочках кон'юнктиви на внутрішній (бульбарний) поверхні третьої повіки, внаслідок чого мигальна перетинка стає схожою на половинку ягоди.

Таким чином, проведено поглиблений аналіз частоти випадків різних видів захворювань очей у собак з представленням їх співвідношення як до всіх хвороб цього виду тварин, так і різних видів офтальмопатології всіх уражень органа зору. Це дає підставу до розробки раціональної профілактики очних хвороб і зміщення акцентів у лікуванні захворювань зорового аналізатора.

Іншою специфічною формою запалення сполучної оболонки ока у собак є гландулярний кон'юнктивіт. У даному випадку виявляється гіперплазія поверхневої слізної залози третьої повіки, яка значно збільшуючись в розмірах, призводить до грибокподібного вип'ячування верхівки мигальної перетинки за межі кон'юнктивального мішка.

Кон'юнктивокератити проявляються симптомами, характерними для запалення сполучної оболонки ока, на фоні яких спостерігається помутніння рогівки внаслідок інфільтрації її запальними клітинами субепітеліального шару кон'юнктиви. У даному випадку маємо справу з переходом запалення зі сполучної оболонки на рогову оболонку ока.

Кератит диференціювали у трьох основних формах: 1) Keratitis superficialis, 2) K. stromalis, 3) K. posterior. У першому випадку запальний інфільтрат поширювався на передній епітелій рогівки і боуменову (передню пограничну) мембрану. У другому випадку запальний інфільтрат розташовувався серед рогівкових ламел, нерідко супроводжуючись їх дистрофією, а також розвитком у товщі рогівки сполучнотканинних

прошарків. Задній кератит, як правило, ускладнював запалення війкового тіла і супроводжувався інфільтрацією запальними клітинами десцеметової (задньої пограничної) мембрани і ендотелію (заднього епітелію) рогівки. Запальні клітини надходили в рогівку з виростків війкового тіла через внутрішньокамерну вологу.

Катаракта проявлялася помутнінням кришталика, який, втрачаючи свою прозорість, набував молочно-білого кольору.

Глаукома супроводжувалася надмірним підвищенням внутрішньоочного тиску, внаслідок чого око ставало надзвичайно твердим (кам'янистим). Через глаукому відбувалося порушення живлення сітківки з розвитком у ній атрофічних процесів і сліпоти.

Висновки перспективи. У собак спостерігається виникнення різноманітних видів офтальмопатології: кон'юнктивітів, кератитів, кон'юнктивокератитів, увеїтів, катаракти, глаукоми.

Перспективним у подальших дослідженнях є вивчення етіопатогенезу та раціональних методів лікування собак, хворих на кон'юнктивіт.

Список використаних джерел

1. Авроров, В. Н. Ветеринарна офтальмологія / В. Н. Авроров, А. В. Лебедев. – Л. : Агропромиздат, 1985. – С. 5–8.
2. Борисевич, В. Б. Ветеринарно-медична офтальмологія / В. Б. Борисевич, Б. В. Борисевич, О. Ф. Петренко та ін. – К. : Аристей, 2006. – С. 411.
3. Копенкин, Е. П. Офтальмологія / Е. П. Копенкин. – М. : ЭОТАР-мед, 2002. – С. 7–12.
4. Риис, Р. Офтальмологія мелких домашних животных / Р. Риис. – М. : Аквариум, 2006. – С. 4–8.
5. Peiffer, R. L. Fundamentals of veterinary ophthalmology / R. L. Peiffer, B. P. Wilcoc, R. P. Dubilelzig et al. – Philadelphia, 1999. – P. 7–16.

References

1. Avrorov, V. N., Lebedev, A. V. (1985). Veterynarna oftal'molohiya [Veterinary ophthalmology]. L.: Agropromizdat, 5–8. (in Russian)
2. Borisevich, V. B., Borisevich, B. V., Petrenko, O. F. et al. (2006). Veterynarno-medychna oftal'molohiya [Veterinary-medical ophthalmology]. Kyiv: Aristey, 411. (in Ukrainian)
3. Kopenkin, E. P. (2002). Oftal'molohiya [Ophthalmology]. M; 7–12. (in Russian)
4. Riis, R. (2006). Oftal'molohiya melkyh domashnyh zhyvotnyh [Ophthalmology of small domestic animals]. M; Aquarium, 4–8. (in Russian)
5. Peiffer, R. L., Wilcoc, B. P., Dubilelzig, R. P. et al. (1999). Fundamentals of veterinary ophthalmology. Philadelphia, 7–16.

РАСПРОСТРАНЕННОСТЬ ПАТОЛОГИИ ОРГАНОВ ЗРЕНИЯ У СОБАК В ГОРОДЕ КИЕВЕ

В. В. Ткаченко, Д. В. Тарнавский, А. С. Шайко

Аннотация. В течение длительного времени большинство офтальмологических исследований и статей посвящалось терапии и хирургии тяжелых заболеваний органа зрения. Однако, более 50 % животных с офтальмологической симптоматикой поступают на прием к ветеринарному врачу общего профиля не с тяжелой офтальмопатологией, а с жалобами на периодическое или постоянное покраснение, раздражение глаза, наличие незначительных слизистых выделений, образование корочек на веках, слезотечение. Подобная стертая клиническая картина нередко является начальным этапом различных воспалительных заболеваний глаза.

Ключевые слова: собака, конъюнктивит, катаракта, глаукома, патология

DISSEMINATION OF THE PATHOLOGY OF ORGANS OF VISION IN DOGS IN KYIV

V. V. Tkachenko, D. V. Tarnavsky, A. S. Shaiko

Abstract. For a long time, most ophthalmic studies and articles have been devoted to the therapy and surgery of severe eye diseases. However, more than 50% of animals with ophthalmologic symptoms are admitted to the veterinarian of the general profile not with severe ophthalmopathy, but with complaints of periodic or permanent reddening or irritation of the eye, the presence of minor mucous secretions, the formation of crusts on the eyelids, and lacrimation. Such an erased clinical picture is often the initial stage of various inflammatory diseases of the eye.

Keywords: dog, conjunctivitis, cataract, glaucoma, pathology